

PATOFYZIOLOGIE HOREČKY

MUDr. Ondřej VESELÝ
Ústav patologické fyziologie
LF UP Olomouc

Tělesná teplota

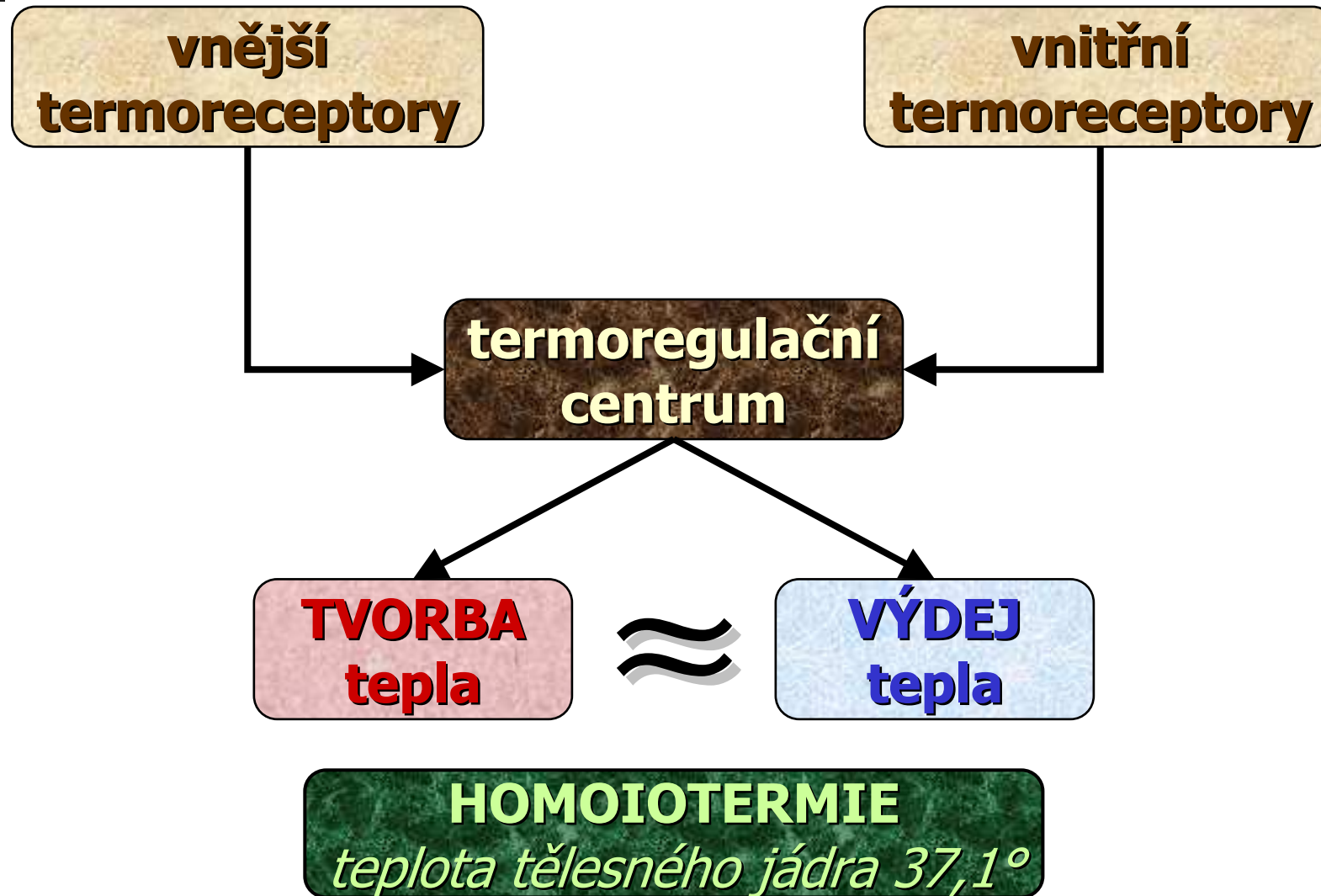
- průměr $36,8\text{ °C} \pm 0,4\text{ °C}$
- cirkadiální rytmus
  - nejnižší okolo 6.h
  - nejvyšší mezi 16.- 18.h
- rektálně $+0,5\text{ °C}$
- hranice smrti

24°C

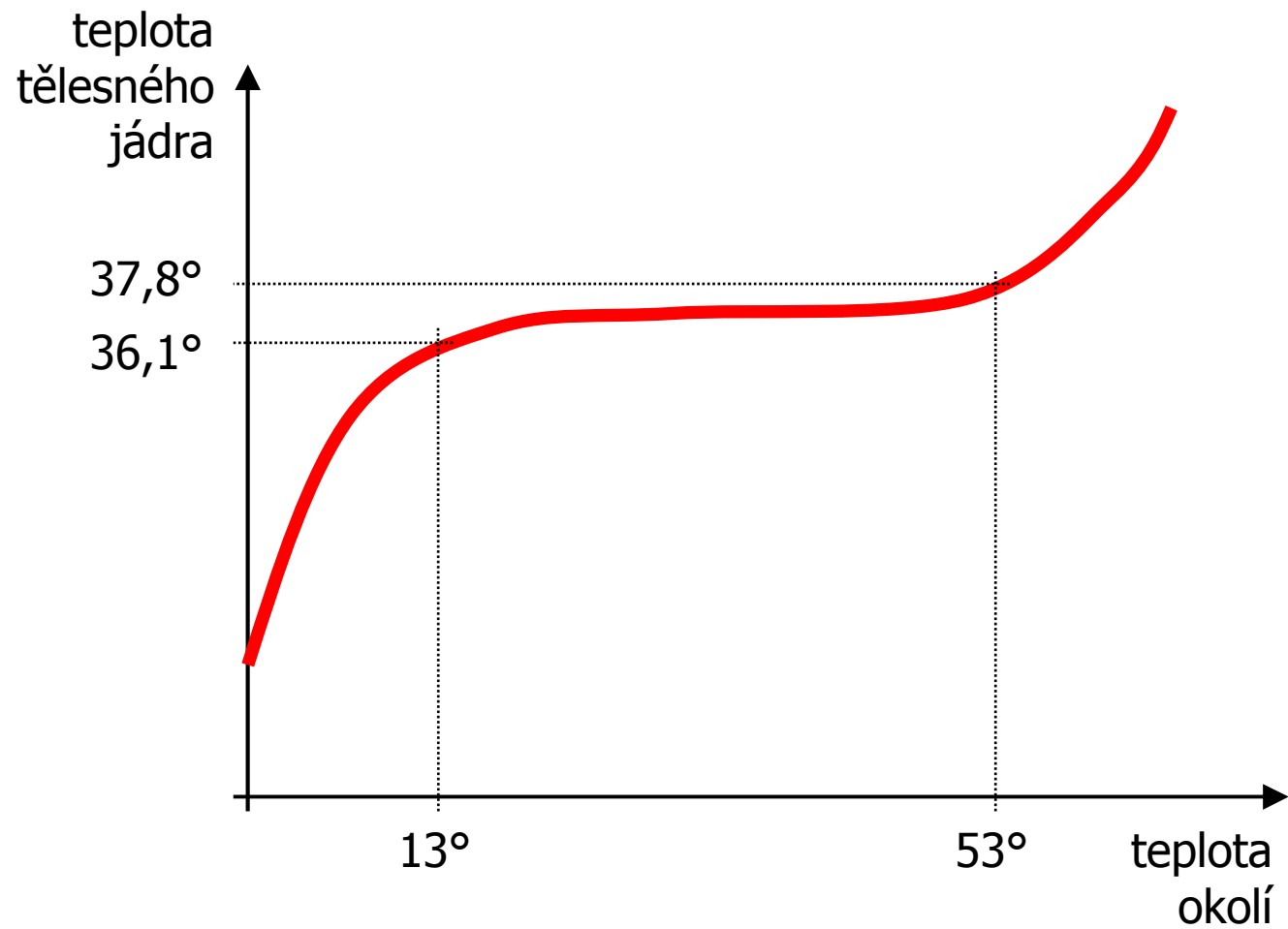

42°C

Termoregulace

Homoiotermie člověka

Vnější termoreceptory

- ***teplota povrchu těla*** - kůže, (sliznice)
- **receptory chladu**
  - Aδ, C vlákna, epidermis + těsně pod ní
    - asi 10x hustěji než receptory pro teplo
  - reagují mezi 10 - 45°C, maximum při 28°C
- **receptory tepla**
  - C vlákna, horní a střední škára
  - reagují mezi 30 - 50°C, maximum při 45°C
- **receptory bolesti**
  - C vlákna
  - pocit bolesti při T nad 45 °C a pod 15 °C
- statická a dynamická složka termorecepce
- adaptace termoreceptorů

Vnitřní termoreceptory

- ***teplota tělesného jádra***
- dolní část mozkového kmene
- spinální mícha
- nitrobřišní orgány
- okolo velkých žil

Termoregulační centrum Hypothalamický termostat

- preoptická oblast předního hypothalamu
  - termosenzitivní neurony
    - více neuronů senzitivních na teplo než na chlad
  - funkce sensorická a integrační
- oblast corpora mammilaria zadní hypothalamu
  - termoresponzivní neurony
  - funkce integrační a výkonná
- Úkol: *udržení teploty tělesného jádra na nastavené hodnotě (fyziologicky 37,1°) cestou regulace tvorby (event.příjmu) a výdeje tepla*

Tvorba tepla

- Svalová termogeneze
  - volní motorická aktivita
  - třesová termogeneze
- Chemická (netřesová) termogeneze
  - jako vedlejší produkt metabolismu
  - ↑ vlivem katecholaminů či sympatické stimulace
  - ↑ vlivem hormonů štítné žlázy
  - ↑ vlivem jiných hormonů
    - růstový hormon, progesteron, testosteron
  - ↑ vlivem zvýšené teploty
  - ↑ vlivem termogenního efektu stravy
  - ↑ vlivem přítomnosti hnědého tuku
    - novorozenci

Třesová termogeneze

signalizace tepla
preoptický hypothalamus

signalizace chladu
kůže, mícha

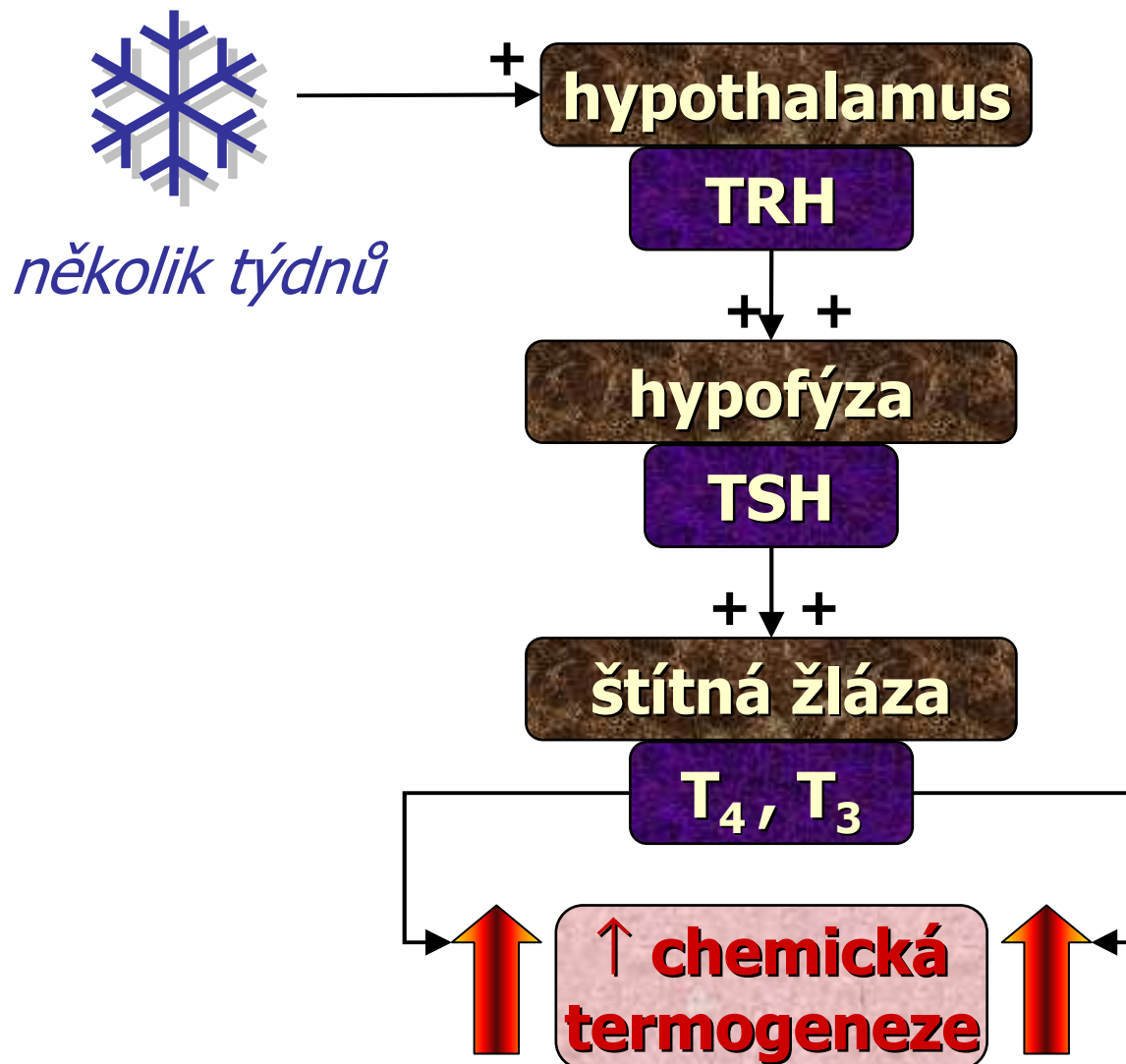
**primární motorická
oblast pro třes**
dorsomediální hypothalamus

α motoneurony
spinální mícha

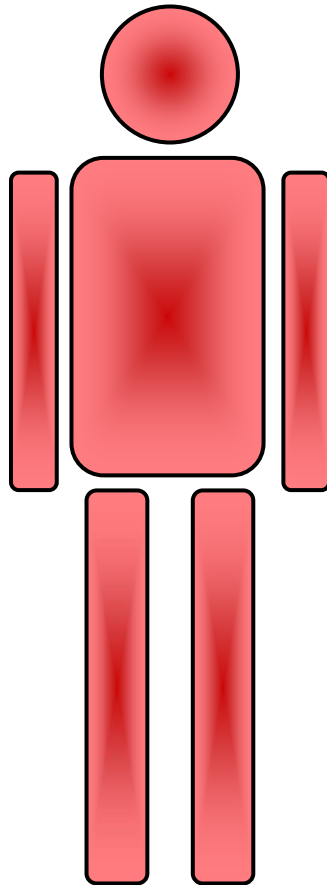
kosterní svaly
 $\uparrow$ tonus $\Rightarrow$ TŘES

$\uparrow$ TVORBY tepla
až 4x – 5x

Chlad a osa HT-HF-štítná žláza

Výdej tepla

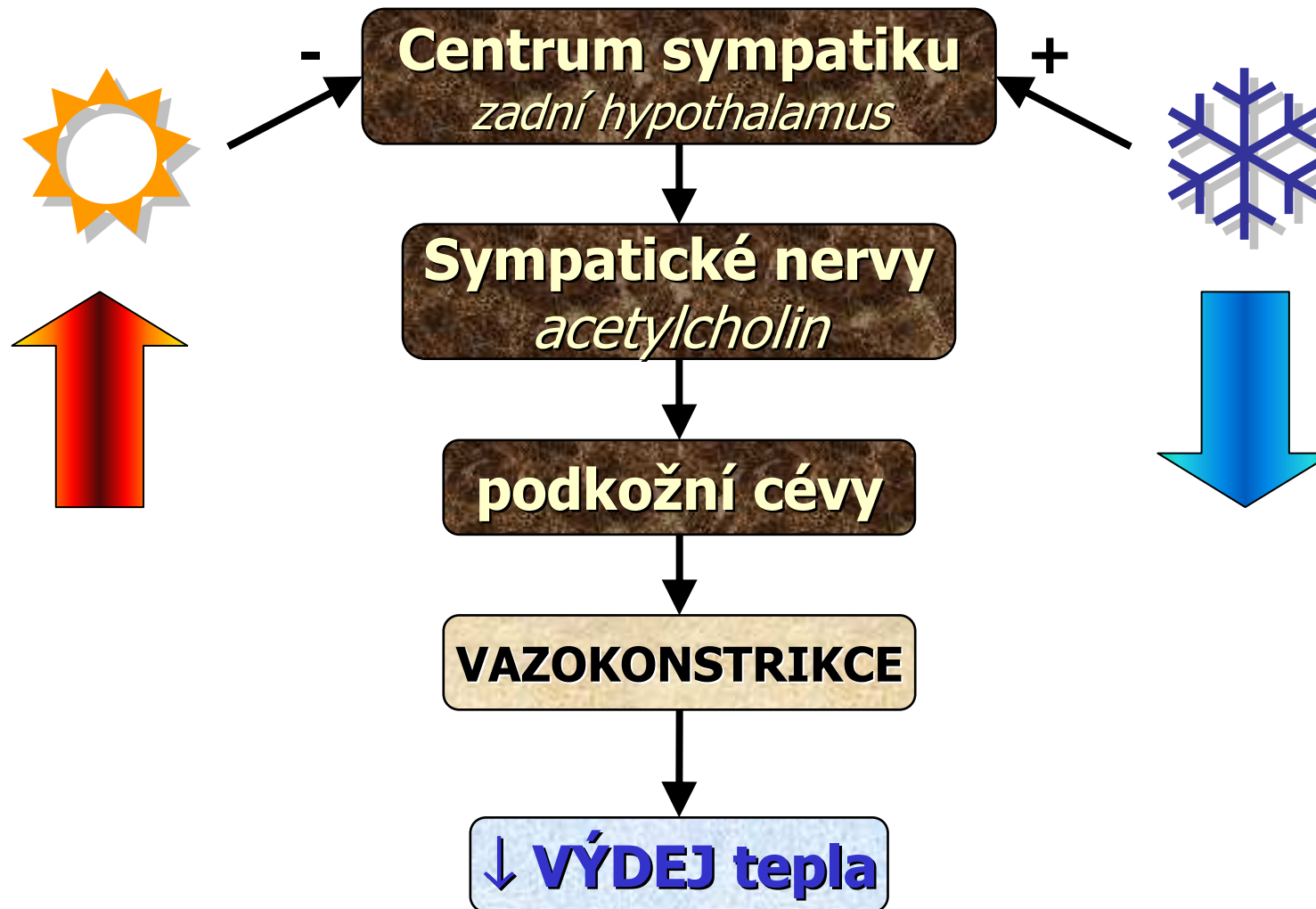
→ **Iradiace - Sálání**

→ **Kondukcce - Vedení**

→ **Konvekce - Proudění**

→ **Perspirace - Odpařování**
insensibilis - sensibilis

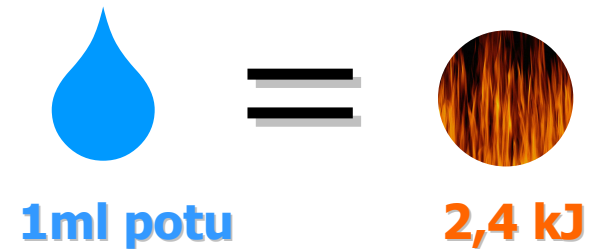
Kontrola prokrvení kůže sympatikem

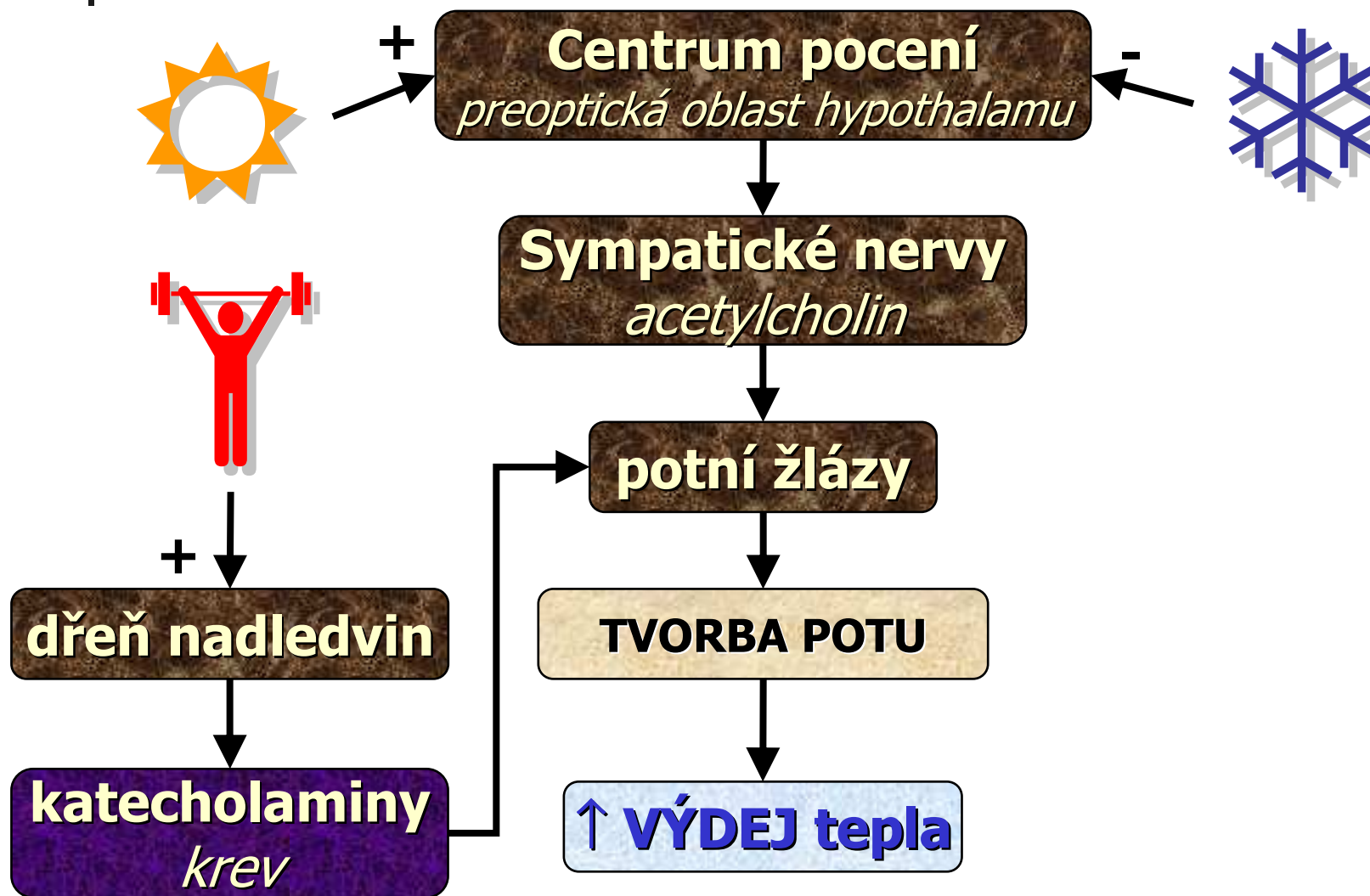
Pocení

■ Potní žlázy

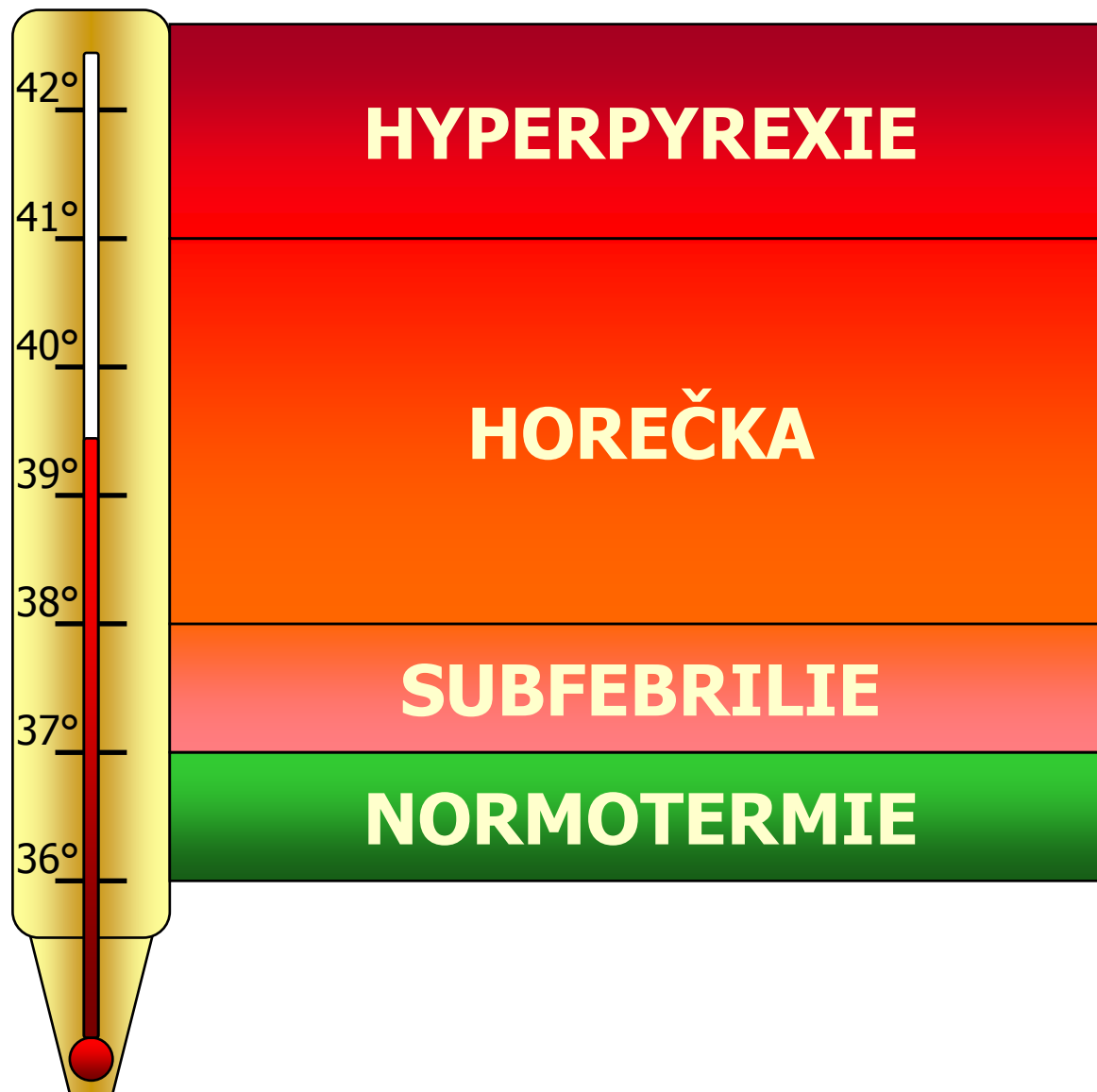
- svinutá část
  - primární pot
  - Na^+ 142, Cl^- 104 mmol/l
  - plazmatické proteiny 0
- vývodná část
  - reabsorpce $\Rightarrow$
  - finální pot
  - Na^+ , Cl^- 5 – 60 mmol/l

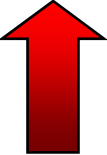

Regulace pocení sympatikem

Horečka

Horečka *versus* Hypertermie

	HOREČKA	HYPERTERMIE
tělesná teplota		
nastavení termostatu		
poměr příjem/výdej Q		

* na vrcholu či plateau horečky

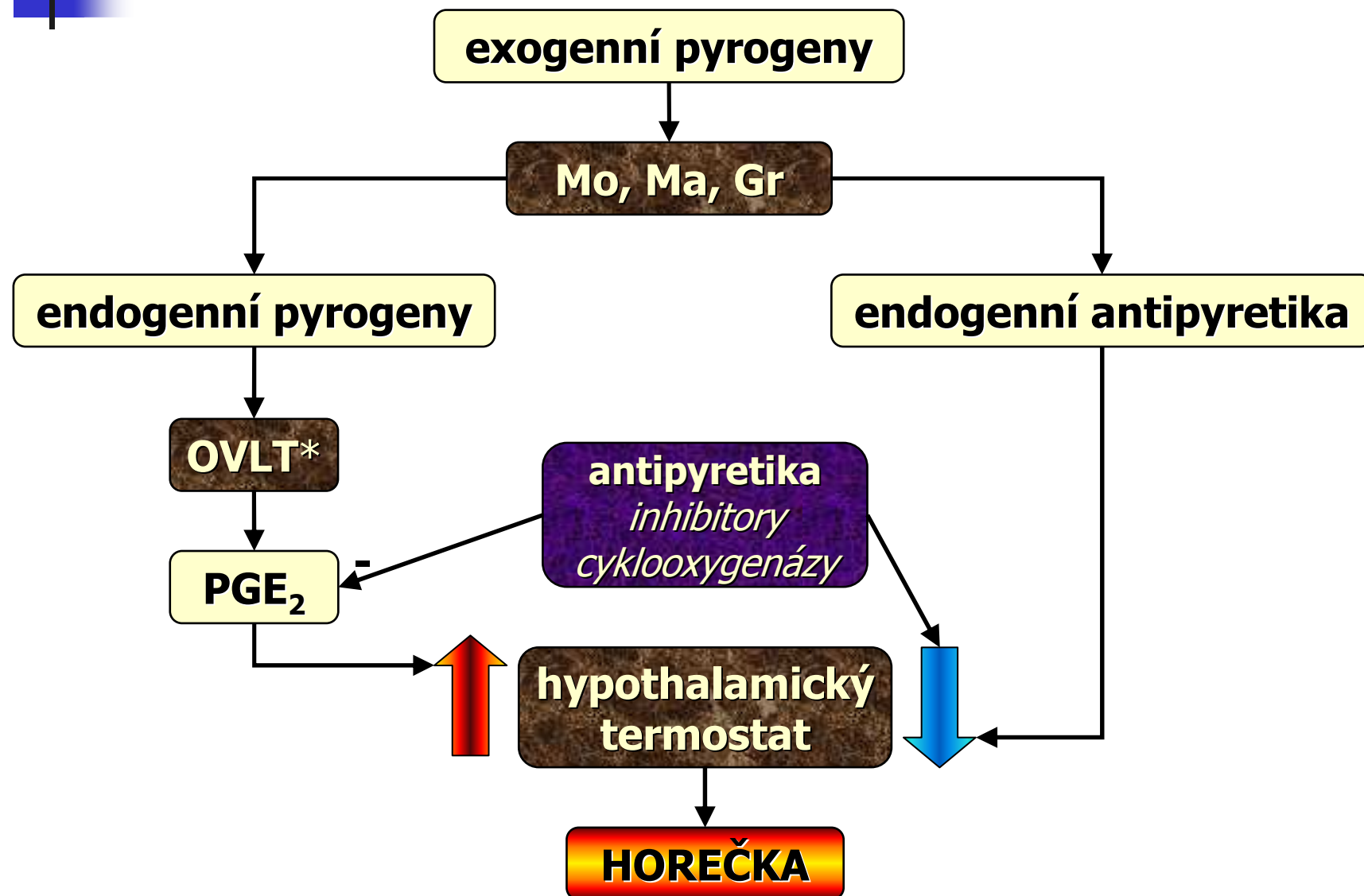

Příčiny horečky

- **Infekční onemocnění**
  - bakteriální, virová, parazitární, mykotická
- **Nádorová onemocnění**
  - m.Hodgkin, NHL, leukemie, Eweningův sarkom
  - rozsáhlý či metastazující nádor
- **Autoimunitní onemocnění**
  - NSZ, SLE, JRA, polyarteriitis nodosa, revmatická horečka
- **Jiné příčiny**
  - tkáňové nekrózy (hematomy, hemolýza)
  - alergické reakce
  - poškození CNS (úraz, nádor, tumor aj.)
- **Horečka nejasného původu**
  - horečnatý stav trvající déle než 3 týdny, teploty přesahují 38stC a příčinu se nepodařilo stanovit po týdnu intenzivního diagnostického úsilí v nemocnici.

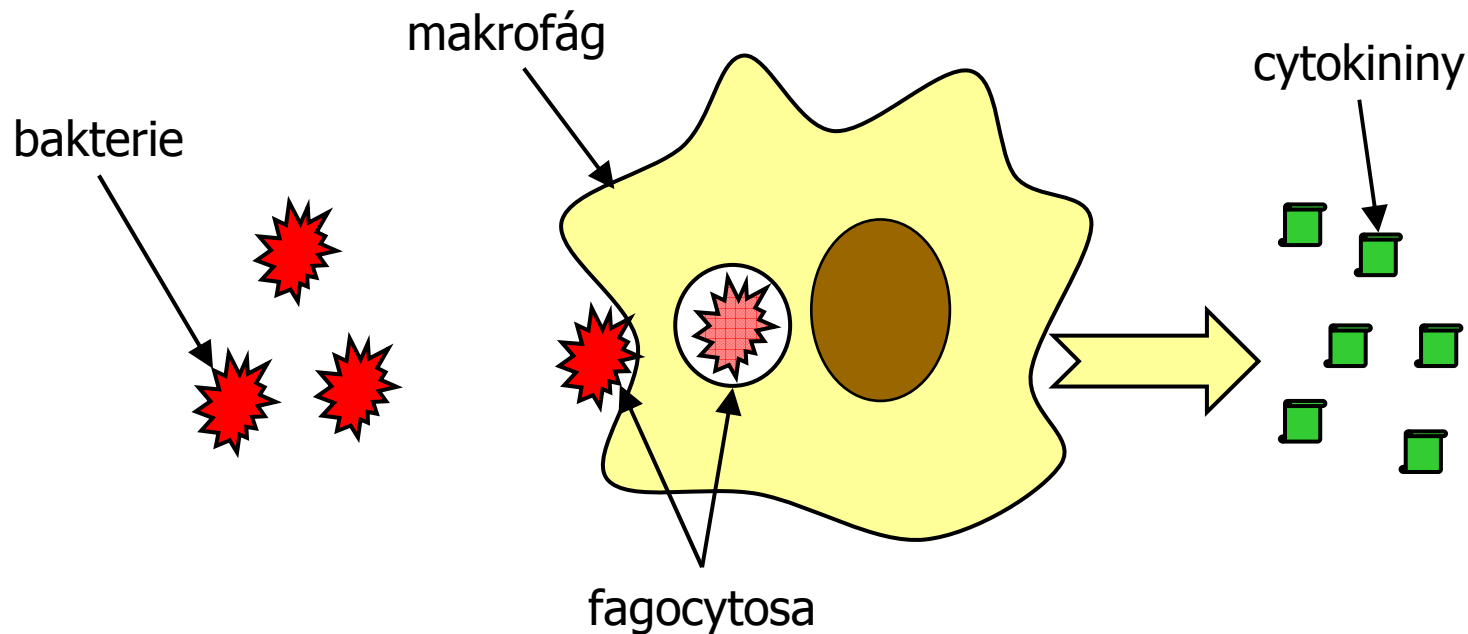
Obecná patogeneze horečky

* Organum Vasculosum Laminae Terminalis

Exogenní pyrogeny

- mikrobiální antigeny
  - endotoxiny
- antigeny z rozpadlých poškozených buněk

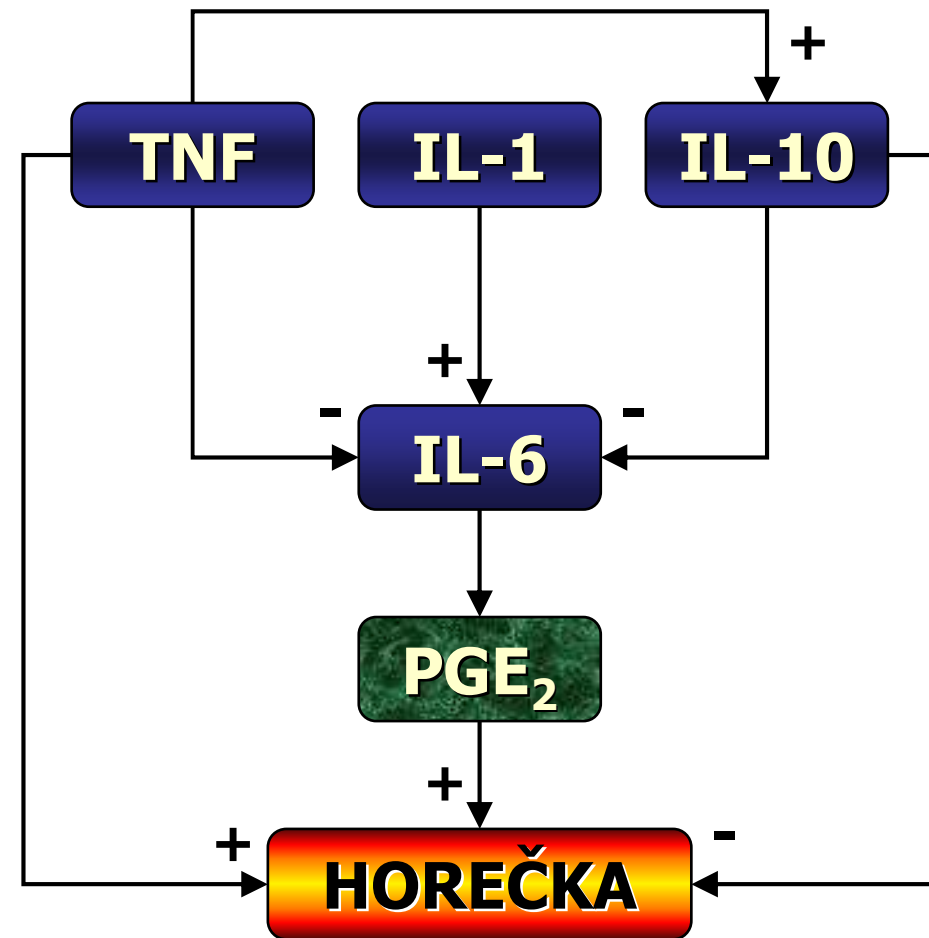
Endogenní pyrogeny a antipyretika

■ Endogenní pyrogeny

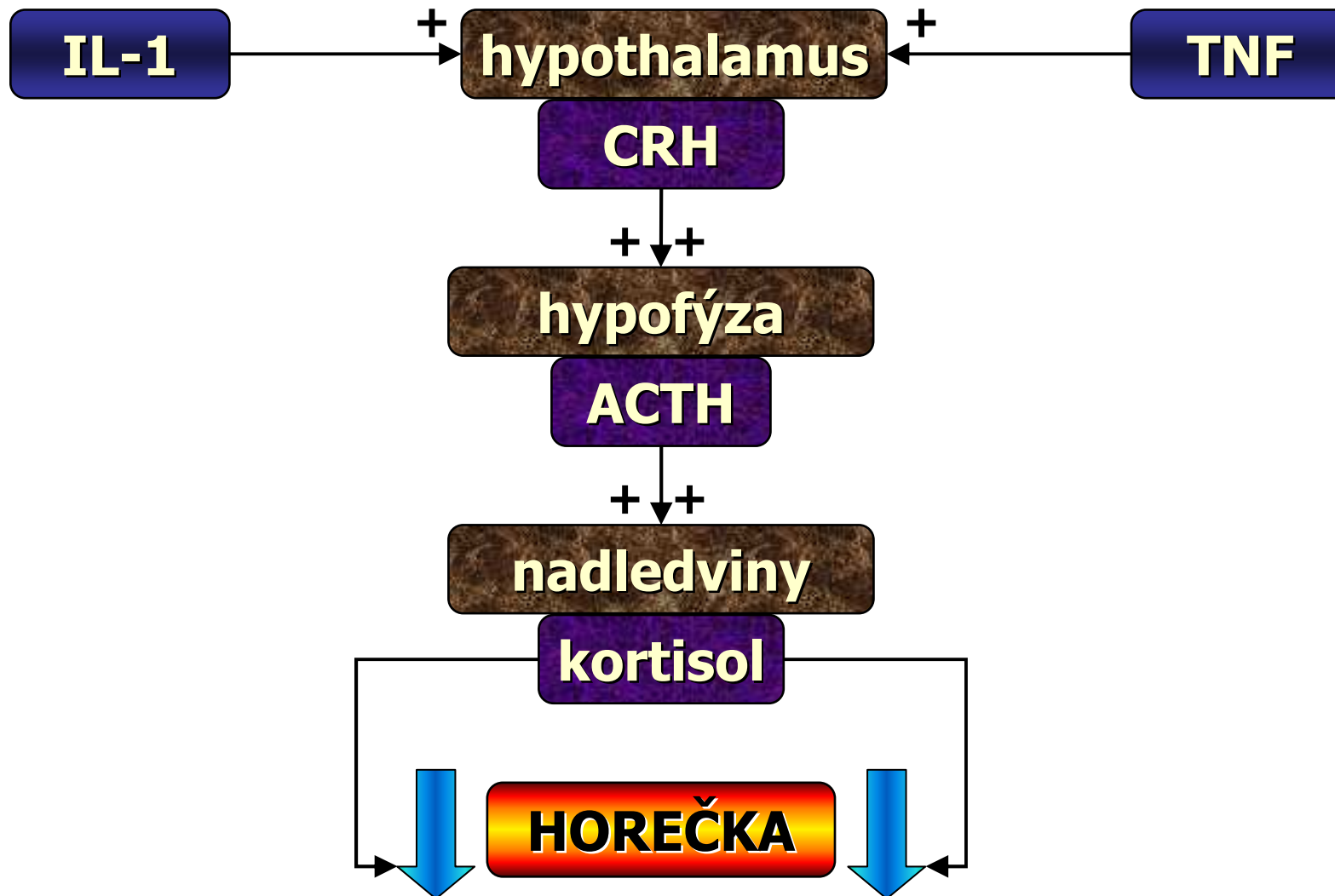
- IL-1
- IL-6
- IFN- γ
- MIP-1
- TNF

■ Endogenní antipyretika

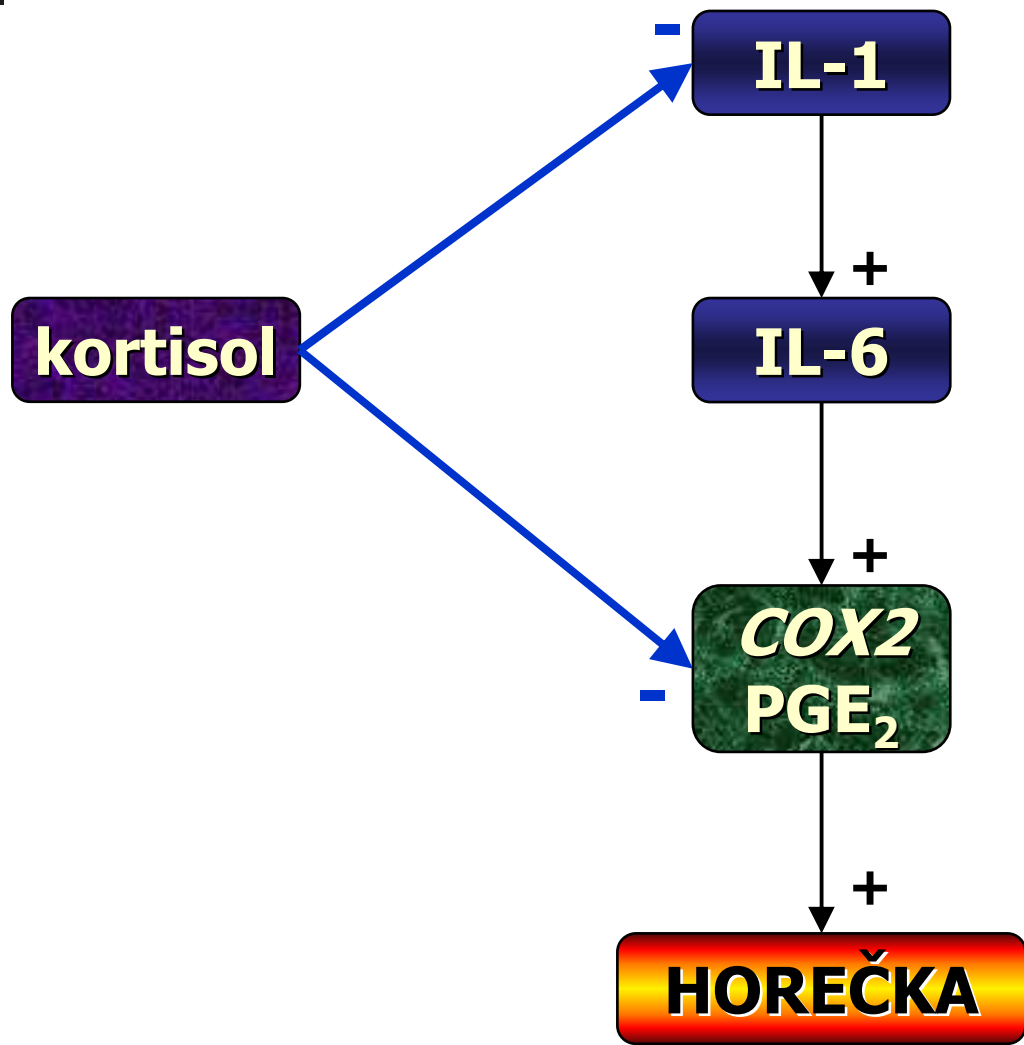
- IL-10
- AVP
- α -MSH
- Glukokortikoidy
- TNF

Horečka a osa HT-HF-nadledviny

Glukokortikoidy a horečka

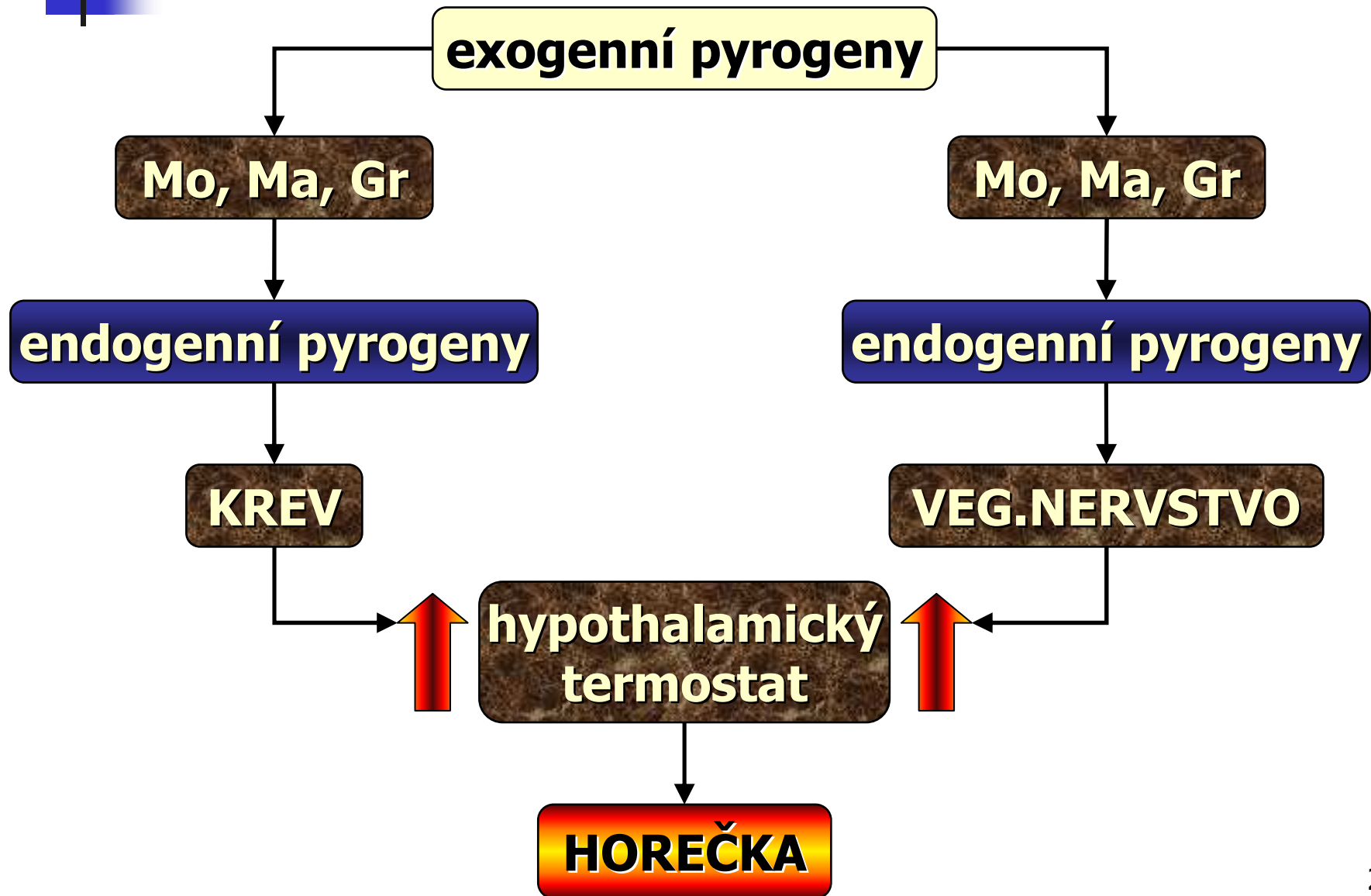

Další účinky endogenních pyrogenů

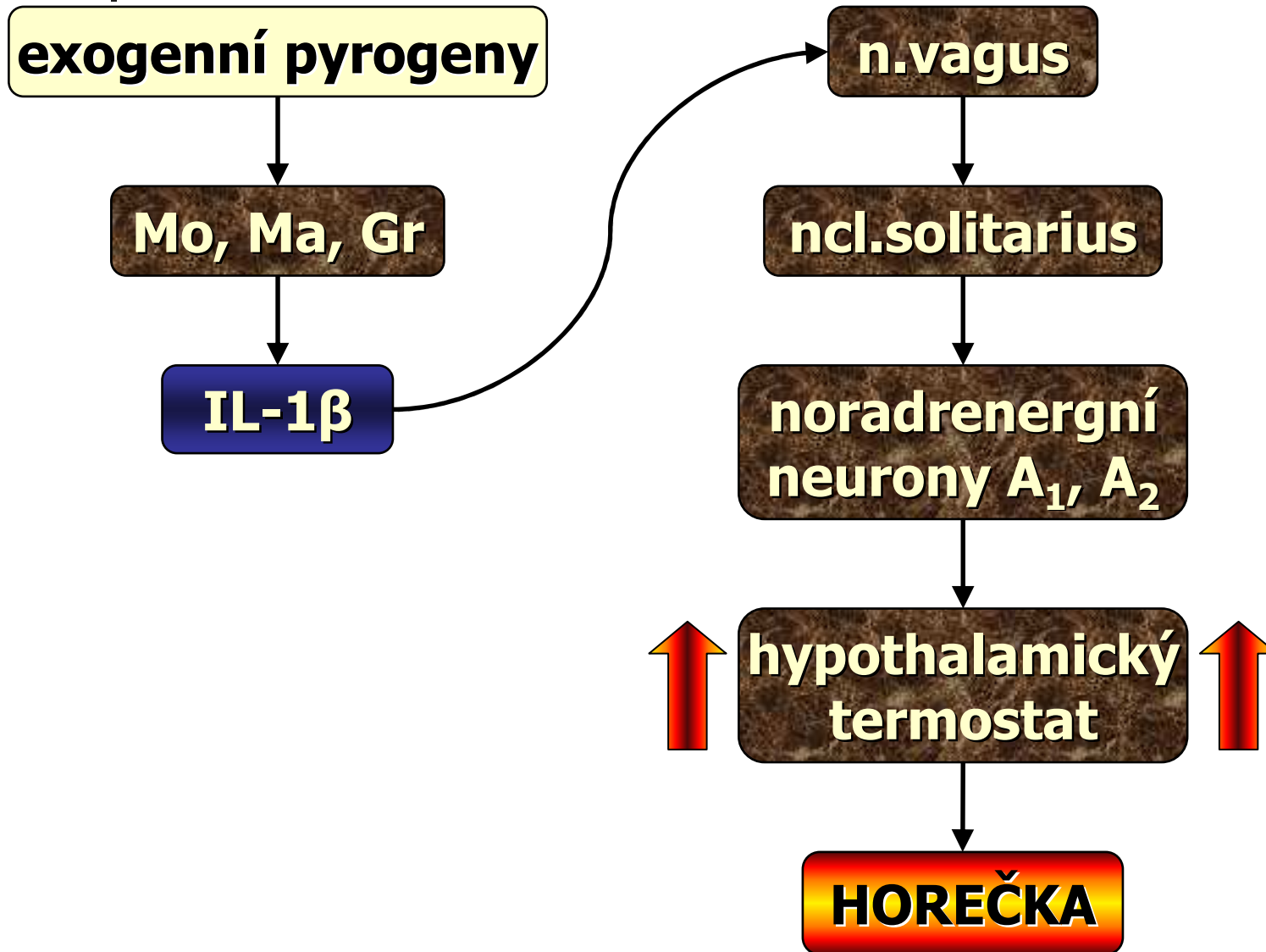
- stimulace vazodilatace
- zvýšení aktivity T a B lymfocytů
- stimulace fagocytózy
- anorexie, pokles tělesné hmotnosti
- somnolence

Humorální a neurální iniciace horečky

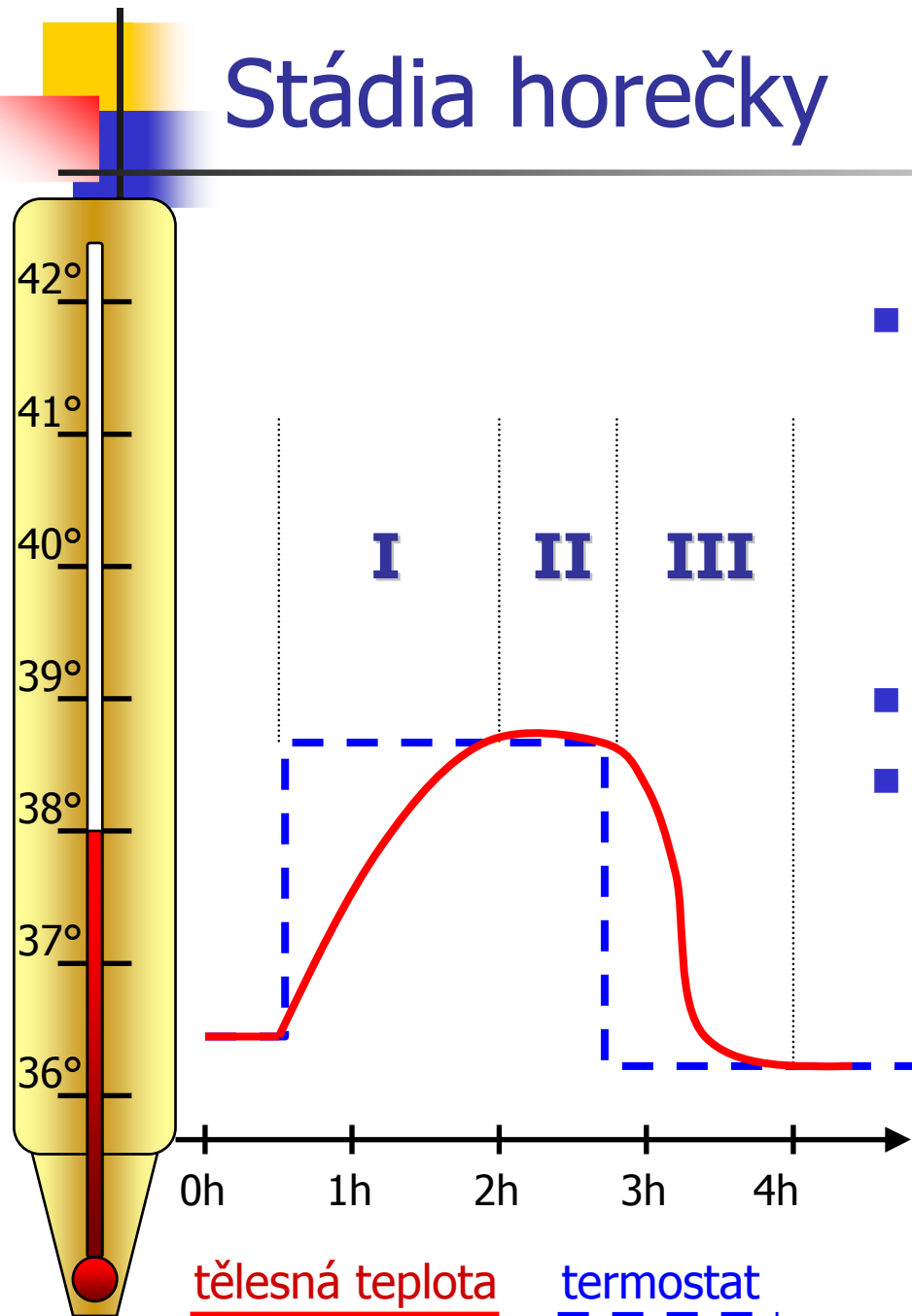

Centripetální iniciace horečky ze splanchnické oblasti cestou n.X

Stádia horečky

■ I – stadium incrementi

- vazokonstrikce
- zimnice
- třesavka
- vzestup TT

■ II – stadium acme

■ III – stadium decrementi

- vazodilatace
- horkost
- pocení
- pokles TT
  - lytický
  - kritický

Horečka a její vliv na orgánové systémy

■ KVS

- $\uparrow$ TF o $+10/+1^{\circ}\text{C}$, $\uparrow$ MSV, $\uparrow\downarrow$ TK
- hyperkinetická cirkulace

■ Respirační systém

- tachypnoe
  - $\uparrow$ produkce CO_2 , $\uparrow$ T krve protékající dýchacím centrem v prodloužené míše

■ GIT

- $\downarrow$ sekrece, $\uparrow$ reabsorpce $\Rightarrow$ zácpa

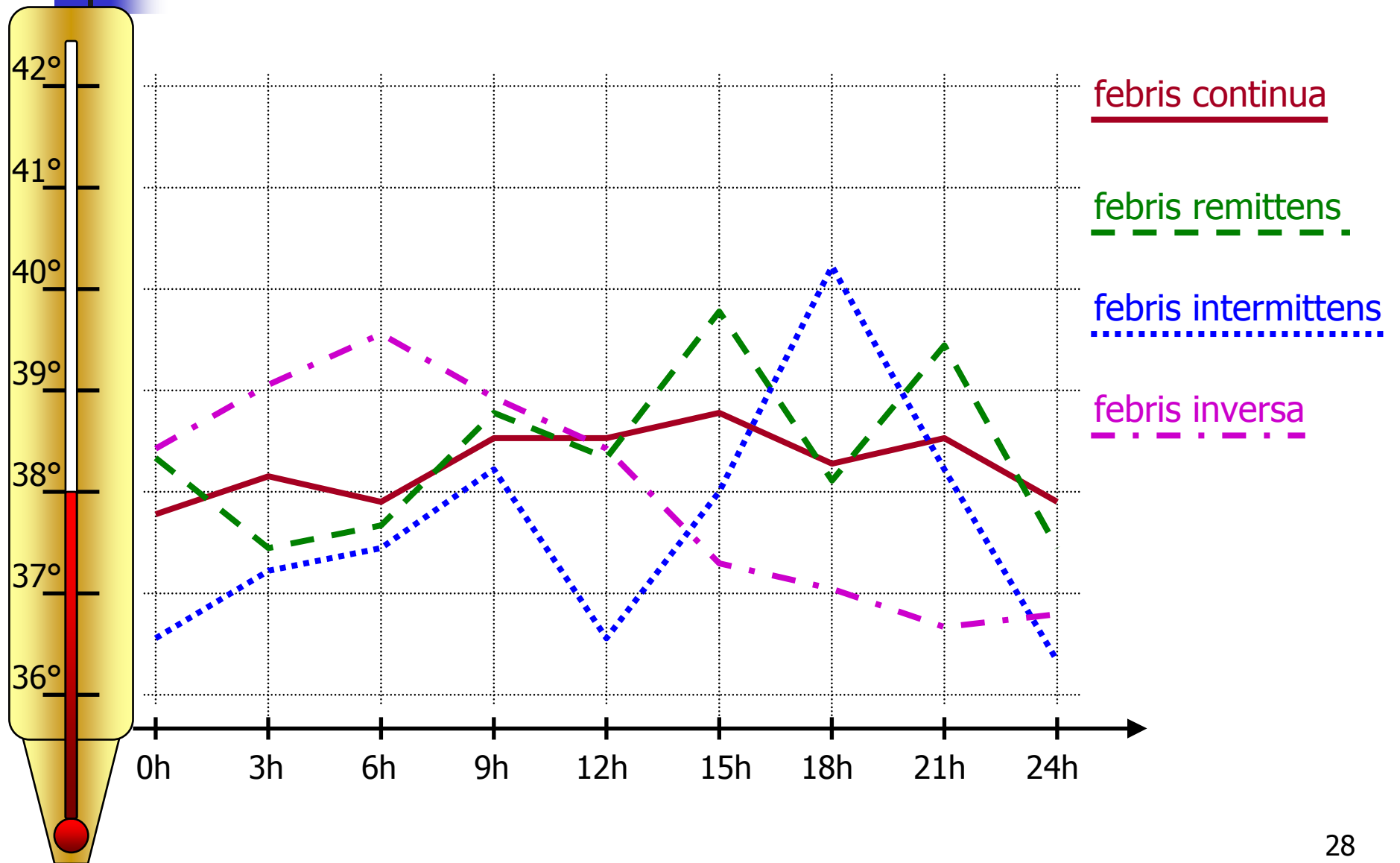
■ Ledviny

- $\downarrow$ diurézy, proteinurie ($\uparrow$ μ glom.membrány)

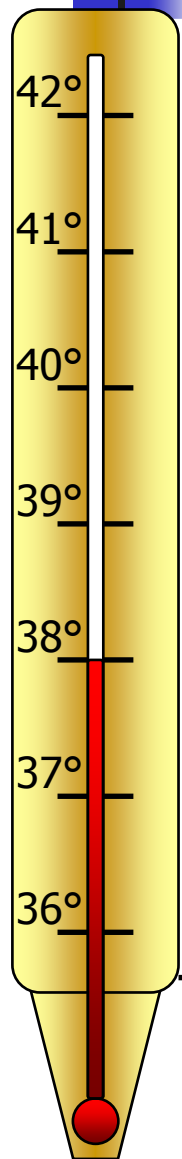
■ CNS

- bolesti hlavy, nespavost, halucinace, spavost, apatie, svalové záškuby, febrilní křeče

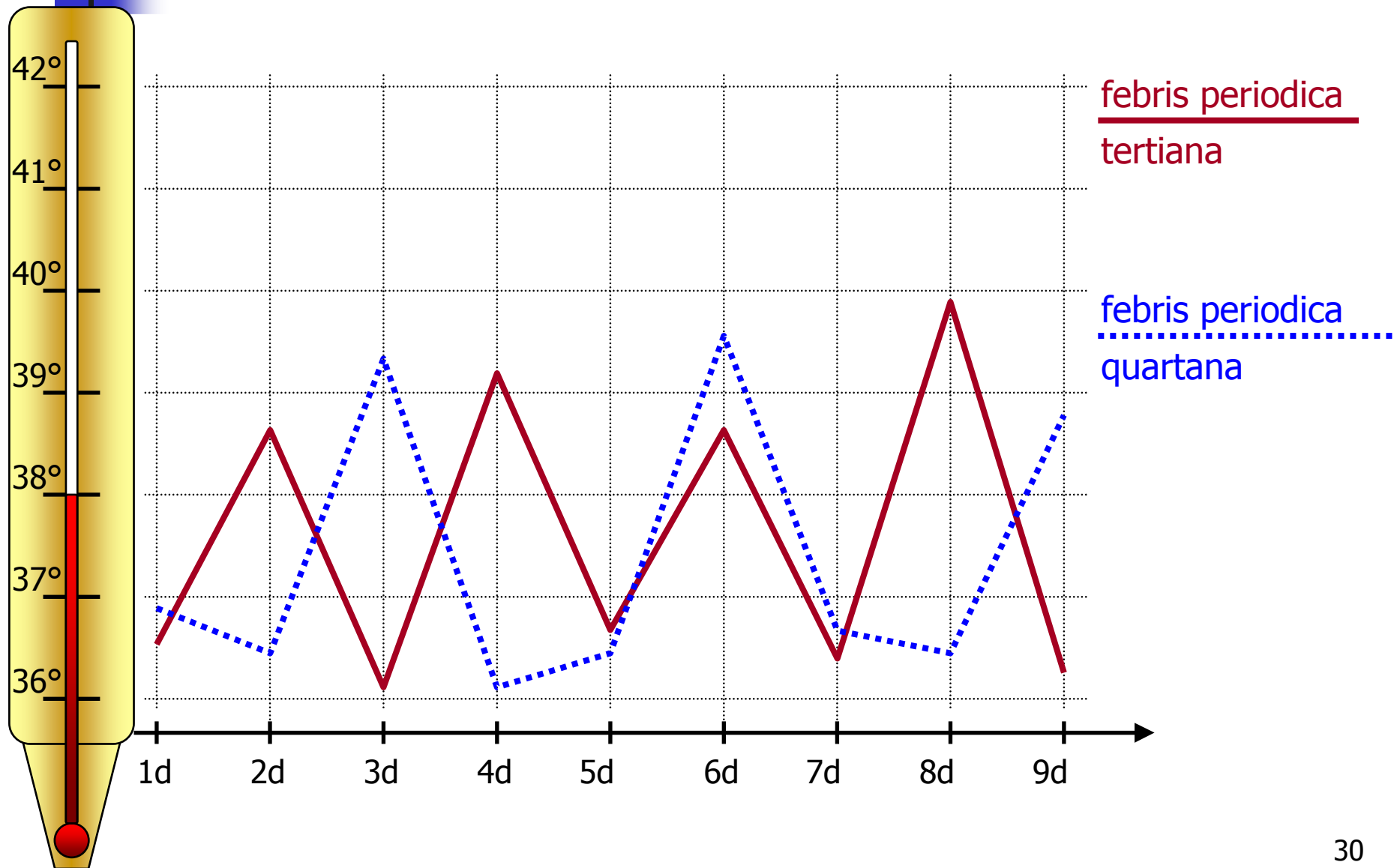
Typy horečky dle průběhu T křivky

Typy horečky dle průběhu T křivky

Typy horečky dle průběhu T křivky

Užitečnost horečky

- významný obranný mechanismus zvyšující odolnost organismu vůči infekci
  - ↑ chemotaxe
  - ↑ fagocytosa
  - ↑ tvorba protilátek
  - ↑ tvorba protivirově působícího interferonu
  - ↓ růst mikrobů
    - ↓ S-Fe, S-Cu, S-Zn
  - usmrcení mikrobů